

Velgere og velgeroverganger ved kommunestyrevalgene 2019 og 2023

Basert på de første resultatene fra velgerundersøkelsene 2023

TALL

SOM FORTELLER

Øyvin Kleven

RAPPORTER / REPORTS

2024/2

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 19. januar 2024

ISBN 978-82-587-1897-7 (elektronisk)

ISSN 1892-7513 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

I denne rapporten legger Statistisk sentralbyrå (SSB) frem de første foreløpige resultatene fra velgerundersøkelsene 2023. Velgerundersøkelsene gjennomføres i samarbeid mellom SSB og Institutt for samfunnsforskning (ISF). Senere hovedresultater og analyser vil bli publisert på <https://www.ssb.no/valg> og av Institutt for samfunnsforskning.

SSB gjennomførte den første kommunevalgsundersøkelsen i 1971. Ved valgene i 1979, 1983, 1987 og 1991 ble et utvalg av velgere stilt enkelte spørsmål om stemmegivning ved lokalvalget. I 1995, etter initiativ og finansiering fra ISF, ble den neste omfattende lokalvalgsundersøkelsen gjennomført. SSB og ISF har siden samarbeidet om lokalvalgsundersøkelser. Ved valget i 2019 og 2023 er det benyttet et velgerpanel som gjør det mulig å se på individuelle endringer blant velgerne mellom valgene. Dette ble også benyttet i lokalvalgsundersøkelsene i perioden mellom 1995 til 2007. Fra 2019 har SSB heldekkende, fullstendig og oppdatert informasjonen om hvem som har stemt og ikke stemt for hele populasjonen. Det er dermed mulig å beregne andelen som går inn og ut av hjemmesittergruppen og andelen som bytter parti med større nøyaktighet, sammenliknet med tidligere. SSB takker Jo Saglie og Signe Bock Segard ved ISF for godt samarbeid.

Statistisk sentralbyrå, 15/01-2024

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023 ble gjennomført 11. september 2023. Det var valg til 357 ulike kommune- og bystyrrer, samt 14 fylkesting. Denne rapporten handler kun om kommunestyrevalget for hele landet under ett. På nasjonalt nivå var det relativt store endringer sammenliknet med valget i 2019. I kommunestyrevalget gikk Høyre fram med 5,8 prosentpoeng, Frp gikk fram med 3,1 prosentpoeng. Senterpartiet (Sp) gikk tilbake 6,2 prosentpoeng og Arbeiderpartiet (Ap) gikk tilbake 3,2 prosentpoeng. MDG gikk tilbake 2,6 prosentpoeng. Et nytt parti, Industri og Næringspartiet (INP), fikk 3 prosent av stemmene.

De endringene vi observerer i de offisielle valgresultatene fra et valg til et annet er nettoendringene. Det vil si summen av endringene mellom oppslutningen til partiene blant dem som enten stemte i begge valgene eller bare stemte i et av dem. Ved å se på nettoendringene får vi ikke fullstendig informasjon om hvordan velgerne vandrer mellom partiene og hvordan de som stemmer i kun et valg fordeler seg på de ulike partiene. I velgerundersøkelsene benytter vi paneldata, der vi intervjuer de samme respondentene ved to valg. Ved hjelp av disse undersøkelsene kan vi studere bruttoendringene (de individuelle velgervandringene) mellom to valg. Analysene av de individuelle velgervandringene mellom partiene i denne rapporten viser at velgervandringene er på et historisk høyt nivå.

54 prosent av dem som hadde stemmerett i 2019 og 2023 stemte i begge valgene

Valgdeltakelsen i 2019 var 65 prosent og 62 prosent i 2023. Blant dem som hadde stemmerett i begge valgene stemte omtrent 75 prosent i minst ett av valgene, mens kun 54 prosent stemte i begge valgene. Blant de avgitte stemmene utgjør imidlertid andelen fra dem som stemte i begge valg rundt 80 prosent.

42 prosent holdt fast på samme parti

58 prosent har byttet parti eller gått ut eller inn av hjemmesittergruppen. Det er høyt sammenliknet med tidligere undersøkelser. Ser vi kun på dem som stemte i begge valgene er det 41 prosent som skiftet parti.

Lav velgerlojalitet for Sp

Senterpartiet, som var det partiet som gikk mest tilbake, beholdt rundt 40 prosent av velgerne sine fra 2019. Venstre, som fikk en oppslutning på 5 prosent ved valget i høst, beholdt 40 prosent av velgerne fra fire år tidligere. For SV gjaldt dette 42 prosent av velgerne fra 2019. Allikevel gikk både V og SV litt fram siden de også tar velgere fra andre partier og gjør det relativt godt blant førstegangselverne. Høyre og Krf sine velgere er de som i størst grad oppgir å ha stemt samme parti to ganger henholdsvis 63 og 62 prosent.

Høyre og Frp var de partiene som gikk mest fram i valget. Analysen viser at disse partiene blant annet mobiliserte en relativt stor andel blant hjemmesitterne i 2019. Rundt 7 prosent av Høyres velgere i 2023 stemte Ap i 2019. Blant dem som satte seg på gjerdet og ikke stemte i 2023 ser vi en større andel som stemte Sp og Ap i 2019. INP «tok velgere» fra alle partiene, men flest fra Sp og hjemmesittergruppen i 2019

Fortsatt skiller med hensyn til kjønn og sektor

Tidligere undersøkelser viser at kvinner og ansatte i offentlig sektor i større grad stemmer på venstresidens partier sammenliknet med menn og ansatte i privat sektor. Partiene som utgjør det parlamentariske grunnlaget for regjeringen Støre (Rødt/SV/Ap/Sp) gikk samlet sett tilbake med 9 prosentpoeng. Tilbakegangen var imidlertid størst blant menn. Kvinner stemmer fortsatt i større grad på venstresidens partier sammenliknet med menn. 45 prosent av kvinnene stemte Rødt, SV, Ap eller Sp, mens 34 prosent av mennene gjorde det samme. Dette mønsteret holder seg selv om vi tar hensyn til hvilke sektorer, yrker og næringer menn og kvinner arbeider innenfor. Personer ansatt i privat sektor stemmer i større grad på partiene på høyresiden, mens personer ansatt i offentlig forvaltning i større grad stemmer på partiene på venstresiden.

Abstract

The municipal council and county council elections 2023 were held on 11 September 2023. There were elections for 357 different municipal and city councils, as well as 14 county councils. This report is only about the local council elections, for the entire country as a whole. At national level, there were relatively large changes compared to the election in 2019. In the municipal council election, the Conservative Party won with 5.8 percentage points, the FRP won with 3.1 percentage points. The Center Party went back 6.2 percentage points and the Labor Party went back 3.2 percentage points. MDG went back 2.6 percentage points. A new party, the Industry and Business Party (INP), received 3 percent of the vote.

The changes we observe in the official election results from one election to another are the net changes. That is, the sum of the changes between the support for the parties among those who either voted in both elections or only voted in one of them. By looking at the net changes, we do not get complete information about how voters migrate between parties and how those who vote in only one of the elections are distributed among the various parties. In the election surveys, we use panel data, where we interview the same respondents at two elections. Hence, we can study the gross changes (the individual voter movements) between two elections. The analyzes of the individual voter movements between the parties in this report show that the voter movements are at a historically high level.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Velgeroverganger mellom 2019 og 2023	7
1.1. Nettoendringer og bruttoendringer	8
1.2. De som går inn og de som går ut	9
1.3. De som hadde stemmerett i 2019 og 2023	9
2. Partivalg etter sosiale kjennetegn	12
2.1. Kjønnforskjeller	12
2.2. Aldersgrupper.....	12
2.3. Utdanningsnivå	12
2.4. Yrke og sektor	13
2.5. Innvandrerbakgrunn	13
3. Kort om undersøkelsene	14
Referanser	16
Vedlegg A: Tabeller	17
Figurregister	24
Tabellregister	25

1. Velgeroverganger mellom 2019 og 2023

Vi observerer endringene i partienes oppslutning fra et valg til det neste ved å se på de offisielle valgresultatene for hele landet (tabell 1.1). Høyre gikk frem med 5,8 prosentpoeng, Frp gikk frem med 3,1 prosentpoeng. Senterpartiet gikk tilbake 6,2 prosentpoeng og Arbeiderpartiet gikk tilbake 3,2 prosentpoeng osv. Dette er summen av endringene mellom oppslutningen til partiene blant dem som stemte i begge valgene samt dem som av ulike grunner bare stemte i et av valgene.

Tabell 1.1 Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene 2019 og 2023. Nettoendringer, hele landet. Antall og prosent¹

	2019			2023			Endring		
	2019	2023	Endring 2023-2019	2019	2023	Endring 2023-2019	2019	2023	Endring 2023-2019
Rødt	101 316	92 900	-8 416	3,8	3,5	-0,3			
Sosialistisk Venstreparti	163 653	183 573	19 920	6,1	6,9	0,8			
Arbeiderpartiet	664 695	576 082	-88 613	24,8	21,6	-3,2			
Senterpartiet	386 349	217 608	-168 741	14,4	8,2	-6,2			
Miljøpartiet de Grønne	182 548	112 131	-70 417	6,8	4,2	-2,6			
Kristelig Folkeparti	107 185	106 266	-919	4,0	4,0	0,0			
Venstre	104 316	134 074	29 758	3,9	5,0	1,1			
Høyre	538 765	689 952	151 187	20,1	25,9	5,8			
Fremskrittspartiet	220 713	302 722	82 009	8,2	11,3	3,1			
INP	0	79 996	79 996	0,0	3,0	3,0			
FNB/Folkets parti	72 223	4 588	-67 635	2,7	0,2	-2,5			
Andre lister eller partier	140 842	168 425	27 583	5,3	6,3	1,0			
Sum	2 682 605	2 668 317	-14 288	100,1	100,0				

¹ Av godkjente stemmer (inkluderer ikke blanke stemmer).

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I 2023 var det 4 341 800 stemmeberettigede, i 2019 var det 4 199 400. Til tross for at det var litt over 140 000 flere stemmeberettigede, i 2023 sammenliknet med 2019, ble det avlagt nær 14 300 færre godkjente stemmer i 2023. Det skyldes at valgdeltakelsen sank med 2,3 prosentpoeng fra 64,7 til 62,4. Ved hvert valg er det alltid flere stemmeberettigede sammenliknet med tidligere siden befolkningen over 18 år øker, dels på grunn av at folk lever lenger og at det er nettoinnvandring til Norge. Som vi ser i figur 1.1 er det ikke uvanlig at antall godkjente stemmer går ned selv om antall stemmeberettigede går opp.

I to etterfølgende kommunestyrevalg er ikke populasjonen helt overlappende. Noen faller fra, de dør eller utvandrer. Noen kommer til, unge når stemmerettsalder, andre oppnår lang nok botid i landet til å stemme eller blir norske statsborgere. Til sammen var det rundt 4 565 700 personer som hadde stemmerett i minst ett av valgene. Av disse hadde rundt 3 975 200 personer stemmerett i begge valg, det utgjør 87 prosent av dem som hadde stemmerett i minst et valg (4 565 700). Blant dem som hadde stemmerett i 2023 hadde 92 prosent stemmerett i de to siste valgene (2019 og 2023).

Tabell 1.2 Antall stemmeberettigede og avgitte godkjente stemmer i 2019 og 2023. Avrundede tall

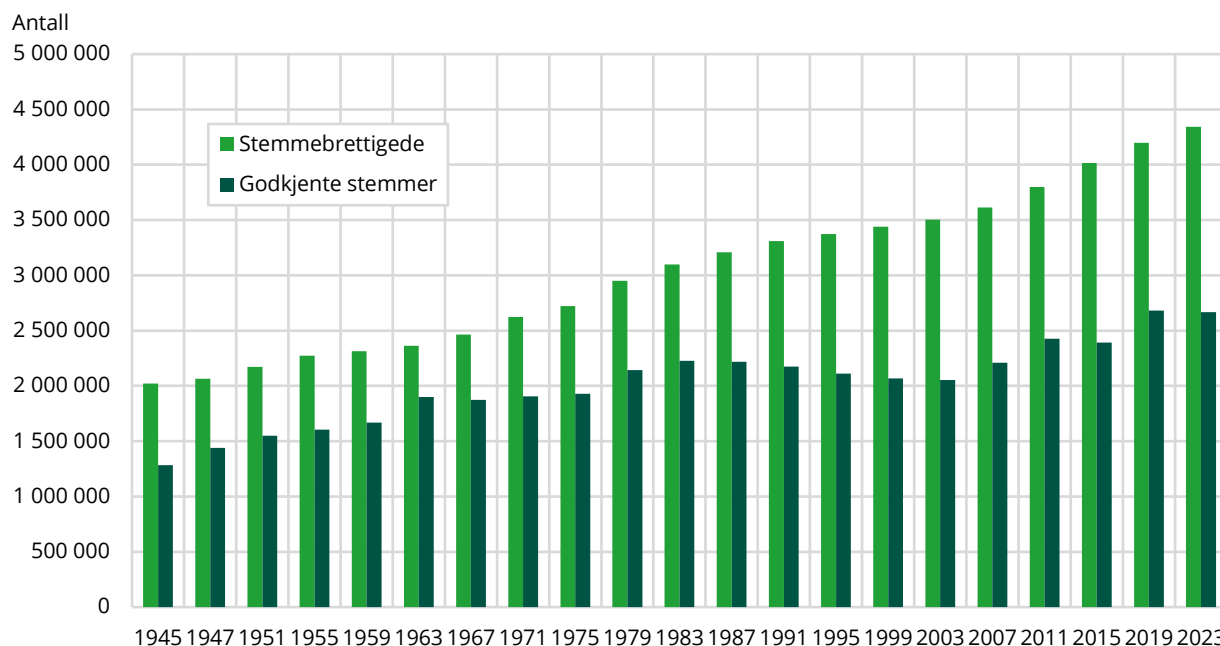
	I alt	Stemmeberettiget i 2019 og 2023	Stemmeberettiget kun i ett valg
Avga godkjent stemme i 2019 og 2023	2 149 500	2 149 500	.
Avga godkjent stemme i 2019, men ikke i 2023	533 100	443 300	89 900
Avga godkjent stemme i 2023, men ikke i 2019	518 800	365 300	153 500
Ikke avgitt godkjent stemme verken i 2019 eller 2023	1 364 300	1 017 200	347 100
Sum	4 565 700	3 975 200	590 500

. = Tall kan ikke forekomme

¹ Godkjente stemmer inkluderer ikke blanke og forkastede stemmer.

Kilde: Valgstatistikk, personer-med-stemmerett, valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.1. Stemmeberettigede og godkjente stemmer. Kommunestyrevalgene 1945-2023

Kilde: Valgstatistikk, personer-med-stemmerett, valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå.

Blant dem som hadde stemmerett i begge valgene stemte omtrent 75 prosent i minst ett av valgene, men blant de som har stemmerett i både 2019 og 2023 er det kun 54 prosent som stemte i begge valgene. Blant de avgitte stemmene utgjør imidlertid andelen fra dem som stemte i begge valg rundt 80 prosent. I tabell 1.3 ser vi antall og andel stemmer fra dem som stemte i begge valg eller kun en gang. I 2023 ble det avgitt 2 668 300 godkjente stemmer mot 2 682 600 i 2019. Rundt 80 prosent av disse ble avgitt blant dem som stemte i begge valgene. Rundt 20 prosent av stemmene kommer fra dem som enten velger å sitte hjemme i ett av valgene eller som ikke har stemmerett i begge valgene. Sammenliknet med stortingsvalgene er andelen av godkjente stemmer fra dem som stemte i to etterfølgende valg lavere i kommunestyrevalgene. I stortingsvalgene er det rundt 85 prosent av stemmene som kommer fra dem som stemte to ganger.

Tabell 1.3 Antall avgitte godkjente stemmer i 2019 og 2023. Prosentandel av antall stemmer avgitt av dem som stemt i ett eller to valg. Avrundede tall

	Antall		Prosent av i alt	
	Avgitte stemmer i 2019	Avgitte stemmer i 2023	Avgitte stemmer i 2019	Avgitte stemmer i 2023
Stemte i begge valg	2 149 500	2 149 500	80,1	80,6
Stemte i ett valg	533 100	518 800	19,9	19,4
I alt	2 682 600	2 668 300	100,0	100,0

¹ Inkluderer ikke blanke og forkastede stemmer.

Kilde: Valgstatistikk, personer-med-stemmerett, valgdeltakelse. Statistisk sentralbyrå.

1.1. Nettoendringer og bruttoendringer

De endringene vi observerer i de offisielle valgresultatene fra et valg til et annet er nettoendringene (tabell 1.1). Altså summen av endringene mellom oppslutningen til partiene blant dem som stemte i begge valgene samt dem som av ulike grunner bare stemte i et av valgene. Ved å se på nettoendringene får vi ikke fullstendig informasjon om hvordan velgerne vandrer mellom partiene og hvordan de som stemmer i kun et av valgene fordeler seg på de ulike partiene. For å finne ut av det må vi se på bruttoendringene.

I alle velgerundersøkelser, som baserer seg på utvalg, gjør rene tilfeldigheter at noen partier blir «overrepresentert» eller «underrepresentert» i utvalget. I tillegg gjør frafallsfeil og målefeil (hvis de

går i samme retning) gjøre at svarene fra utvalget ikke stemmer overens med populasjonen. I analysene av bruttoendringene (de individuelle velgervandringene) mellom to valg benytter vi paneldata, der vi intervjuer de samme respondentene ved to valg. Dette motvirker den eventuelle målefeilen som introduseres ved at respondenter ikke husker hvilket parti de stemte på for fire år siden, eller av andre grunner oppgir feil parti.

1.2. De som går inn og de som går ut

De som stemmer for første gang i valget er gjerne unge personer mellom 18 og 21 år, eller utenlandske borgere (innvandrere) som har vært lenge nok i Norge til å få stemmerett. I tabell 1.4 ser vi at dem som først fikk stemmerett i 2021 i større grad enn andre oppga at de stemte Frp, Høyre, SV, MDG og Venstre. I andre enden ser vi at de i mindre grad stemmer Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Blant dem som hadde stemmerett også i 2019 men som ikke benyttet den i 2019, men stemte i 2023 er mønsteret liknende. Flere stemte Frp og Høyre, mens færre stemte Ap og Sp.

Hva så med dem som satte seg på gjerdet og ikke stemte i 2023, hva stemte de i 2019? Som vi ser var det relativt mange av dem som valgte å ikke stemme i 2023 som stemte Ap og Sp i 2019.

Gruppen som stemte i 2019 men ikke hadde stemmerett i 2023 består stort sett av dem som har dødd mellom de to valgene, selv om det også noen som utvandrer osv. I denne gruppen ser vi at det er rundt 32 prosent som oppga i 2019 at de stemte Ap i 2019, til sammenlikning fikk Ap 10 prosentpoeng lavere oppslutning i valget 2023. Videre ser vi at det var relativt få av disse som oppga at de stemte Krf og Venstre. Men vi har kun 108 observasjoner så usikkerheten i disse estimatene blir stor, en må derfor være varsom med å trekke for bastante konklusjoner.

Tabell 1.4 Partienes oppslutning blant dem som hadde stemmerett og stemte i minst ett av kommunestyrevalgene i 2023 og 2019. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB	INP	Andre	n
2023	3.5	6.9	21.6	8.2	4.2	4.0	5.0	25.9	11.4	0.2	3.0	6.3	N
Stemmerett i 2019 og 2023													
Stemte ikke i 2019	3.3	6.2	18.6	6.2	2.2	4.6	4.9	28.3	15.2	0.3	3.9	6.2	611
Stemte i begge valg	3.5	6.8	22.4	8.7	4.3	4.0	4.9	25.4	10.3	0.2	3.1	6.5	4 752
Stemmerett kun i 2023	3.4	8.9	14.8	3.2	6.7	3.3	6.8	28.7	20.1	0.4	0.3	3.4	240
2019	3.8	6.1	24.8	14.4	6.8	4.0	3.9	20.1	8.2	2.7	.	5.3	N
Stemmerett i 2019 og 2023													
Stemte ikke i 2023	4.1	6.2	26.7	15.5	7.0	2.8	4.0	13.6	9.5	6.4	.	4.3	391
Stemte i begge valg	3.7	6.1	24.4	14.4	6.9	4.2	4.0	21.0	8.0	2.1	.	5.4	3 069
Stemmerett kun i 2019	5.7	7.8	31.8	7.9	2.4	2.1	0.2	20.7	11.0	7.1	.	3.4	108

N = Offisielt valgresultat

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

1.3. De som hadde stemmerett i 2019 og 2023

Når vi forsøker å estimere overganger mellom partiene justerer vi ikke partienes oppslutning i de to valgene, siden det først og fremst er mønstrene i dataene vi er interessert i å studere. I de fleste tilfeller vil derfor ikke oppslutning om partiene samsvare med det offisielle valgresultatet hvis vi summerer rader eller kolonner. I overgangsmatriser mellom to valg vil uansett ikke den prosentvise summen for hvert parti langs rader og kolonner summere opp til oppslutningen partiene fikk i valgene i 2019 og 2023 siden vi også har med dem som kun stemte i ett av valgene.

I tabell 1.5 til 1.7 viser vi overgangene mellom partiene på individnivå på bakgrunn av hva respondentene svarte i undersøkelsen i 2019 og 2023. De som ikke hadde stemmerett i noen av valgene, eller ikke stemte i noen av valgene er ikke relevante i denne sammenheng. Hvis en skal se på velgeroverganger mellom valgene kan en ikke bare se på dem som stemte i begge valgene en må også ta hensyn til dem som kun stemte i ett av valgene. Overgangsmatrisen presentert i tabell 1.5 gir verdifull informasjon om partiovergangene mellom 2019 og 2023. Radene (verdiene bortover i matrisen) viser hvor stor andel partiene mister til andre partier, eller gruppen som ikke stemmer. Kolonnene (verdiene nedover i matrisen) viser hvor stor andel velgere partiene tar fra de andre partiene eller dem som ikke stemte i 2019. På bakgrunn av slike overgangsmatriser kan en fremstille mer detaljerte tabeller over «partiloyalitet», «hvor velgerne fra 2019 gikk» og hvor «velgerne fra 2023 kom fra».

Tabell 1.5 Partivalg i kommunestyrevalgene blant dem som hadde stemmerett i 2019 og 2023 og stemte i minst ett av valgene. Estimert overgangsmatrise (n= 2 762). Prosent

	2023												
	Ikke stemt	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FP	INP	Andre
2019													
Ikke stemt	.	0,5	0,8	2,3	0,8	0,3	0,5	0,6	3,6	1,7	0,1	0,6	0,6
Rødt	0,7	1,7	0,7	0,6	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
SV	1,4	0,3	2,9	1,0	0,2	0,3	0,0	0,2	0,3	0,0	0,0	0,1	0,2
Ap	2,9	0,3	0,7	11,1	0,9	0,3	0,2	0,4	1,4	0,4	0,0	0,4	0,6
Sp	2,3	0,2	0,5	1,3	5,4	0,1	0,3	0,1	1,2	0,9	0,0	0,6	0,7
MDG	1,3	0,2	1,0	1,0	0,0	1,7	0,1	0,7	0,3	0,1	0,0	0,1	0,2
Krf	0,2	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	2,1	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,3
V	0,6	0,0	0,1	0,3	0,1	0,3	0,0	1,4	0,7	0,0	0,0	0,1	0,1
H	2,6	0,0	0,1	0,6	0,3	0,1	0,3	0,7	11,4	1,4	0,0	0,5	0,1
Frp	1,5	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	1,1	3,3	0,0	0,4	0,3
FNB	1,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	0,0	0,3	0,1
Andre	0,4	0,0	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,0	0,1	0,9

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.5 viser at det er store overganger på individnivå (bruttoendringer), og kanskje større en det en får inntrykk av fra tabellene over nettoendringene. 58 prosent har byttet parti eller gått ut eller inn av hjemmesittergruppen. Det er høyt sammenliknet med tidligere undersøkelser, både når vi sammenlikner med undersøkelser av stortingsvalgene og kommunestyrevalgene. Vandringen mellom hjemmesittergruppen og dem som stemmer er større i kommunestyrevalgene sammenliknet med stortingsvalgene (jmf side 7). Ser vi kun på dem som stemte i begge valgene er det 41 prosent som skiftet parti. I et historisk perspektiv er dette høyt, men ikke signifikant forskjellig fra for eksempel stortingsvalgene 2001 og 2005, eller kommunestyrevalgene i 1999 og 2003 (se Bergh og Bjørklund 2009 og Kleven og Bergh 2022).

Tabell 1.6. De ulike partiers velgere i 2023, etter parti i 2019. Posent. («Hvor kom 2023-velgerne fra?»)

	Parti 2023												
	Ikke stemt	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	INP	Andre	
Parti 2019													
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ikke stemt	.	14	12	12	10	9	15	14	17	20	18	14	14
Rødt	4	51	10	3	0	2	0	1	1	0	1	3	3
SV	9	10	42	6	3	10	0	4	1	0	2	5	5
Ap	20	9	11	59	11	11	7	10	7	4	13	14	14
Sp	15	5	7	7	66	2	8	2	6	10	19	16	16
MDG	9	7	14	5	1	53	1	17	1	1	4	5	5
Krf	1	0	0	0	2	2	60	2	2	1	2	6	6
V	4	1	1	2	1	9	0	34	3	0	2	3	3
H	18	0	2	3	4	3	8	16	54	16	16	2	2
Frp	10	2	0	0	1	0	0	0	5	39	12	8	8
FNB	7	0	0	1	0	0	0	1	2	3	11	2	2
Andre	3	1	2	1	2	0	0	0	2	5	2	22	22
Antall personer	183	99	219	602	319	96	116	130	630	243	89	142	142

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

59 prosent av dem som stemte Ap i 2023 stemte også Ap i 2019 (tabell 1.6), mens 56 prosent av dem som stemte Ap i 2019 stemte også Ap i 2023 (tabell 1.7). 2,3 prosent av alle velgerne som stemte i Ap i 2019 lot være å stemme i 2023 (tabell 1.5). Det utgjør omtrent 15 prosent av Aps velgere fra 2019. 1,4 prosent av alle velgere som stemte Ap i 2019 byttet til Høyre i 2023 (tabell 1.5). Videre er det et klart mønster at velgerne som bytter parti mellom valgene i stor grad bytter til partier som ligger ideologisk nær hverandre i partisystemet. Det er for eksempel svært få som stemmer Rødt eller SV i et valg og Frp i et annet, selv om også det forekommer.

Tabell 1.7. De ulike partiers velgere i 2019, etter parti i 2023. Posent. («Hvor gikk 2019-velgerne?»)

	Parti 2019												
	Ikke stemt	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB	Andre	
Parti 2023													
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ikke stemt	.	16	20	15	17	19	6	16	15	22	44	15	15
Rødt	4	41	5	2	1	4	0	1	0	1	0	1	1
SV	7	16	42	4	4	15	0	2	1	0	0	5	5
Ap	19	15	15	56	10	15	2	8	3	1	10	8	8
Sp	6	1	3	5	40	1	6	2	2	1	0	5	5
MDG	2	2	5	2	1	26	2	8	1	0	0	0	0
Krf	4	0	0	1	2	1	62	0	2	0	0	0	0
V	5	1	3	2	1	11	3	40	4	0	2	1	1
H	29	5	4	7	9	5	9	18	63	16	16	13	13
Frp	14	0	0	2	7	1	1	0	8	49	11	16	16
FNB	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
INP	5	1	1	2	4	2	1	1	3	6	14	2	2
Andre	5	3	3	3	5	3	8	4	1	5	4	34	34
Antall personer	524	104	191	549	419	161	102	94	462	153	38	75	75

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

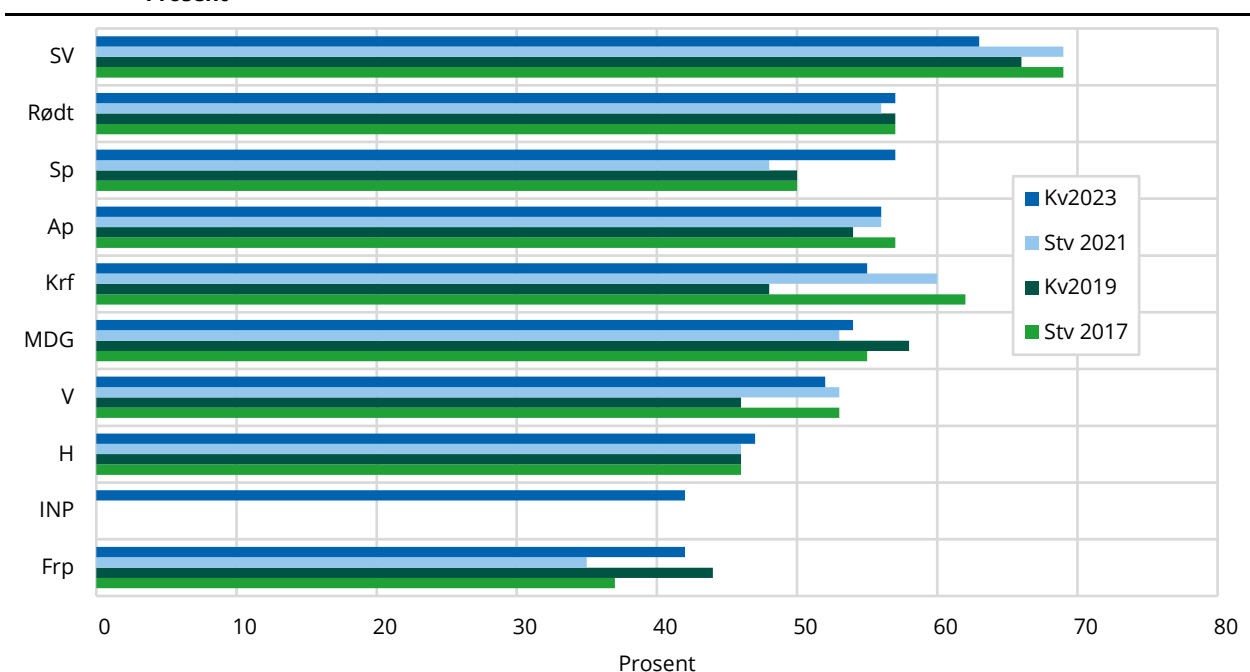
2. Partivalg etter sosiale kjennetegn

I vedlegget er det tatt med en rekke tabeller som viser partivalg etter sosiale kjennetegn som kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå og yrke. I denne delen kommenterer vi kort noen hovedtrekk.

2.1. Kjønnforskjeller

Partiene som utgjør det parlamentariske grunnlaget for regjeringen Støre (Rødt/SV/Ap/Sp) gikk samlet tilbake med 9 prosentpoeng. Men tilbakegangen var størst blant mennene. Kvinner stemmer fortsatt i større grad på venstresidens partier sammenliknet med menn (jmf figur 2.1). 51 prosent av mennene stemmer på enten Krf/V/H/Frp, blant kvinnene er det 41 prosent som stemmer på disse partiene. 45 prosent blant kvinnene stemte Rødt/SV/Ap/Sp, mens 34 prosent av mennene gjorde det samme. Som i tidligere valg er kvinneandelen høyest blant SV sine velgere. Blant Frp og Høyre sine velgere er mennene i flertall.

Figur 2.1 Andel kvinnelige velgere, etter parti. Kommunestyrevalgene 2019-2023 og stortingsvalgene 2017-2021, Prosent

Kilde: Stortingsvalget/Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

2.2. Aldersgrupper

Partiene SV, MDG og Venstre gjør det godt blant de yngste velgerne. Dette er i tråd med det vi har sett tidligere (Kleven 2020). Ap har relativt lav oppslutning blant dem under 35 år. Det er imidlertid Høyre som er det største partiet blant de unge. I denne gruppen gikk Høyre betydelig frem sammenliknet med 2019. Frp gjør det også godt blant de yngste, spesielt blant unge menn. Samlet sett er de på samme nivå som SV, mens SV gjør det bedre blant unge kvinner.

2.3. Utdanningsnivå

Blant dem over 25 år ser vi at SV, MDG og Venstre gjør det relativt bra blant dem med universitet og høyskoleutdanning. Men det er Høyre som har størst oppslutning blant dem med lang utdanning. Frp har høyest oppslutning blant de med grunnskole og videregående utdanning. Ap har ingen klar utdanningsprofil.

2.4. Yrke og sektor

Oppslutningen om høyresidens partier er 54 prosent blant de som arbeider i privat sektor. I offentlig sektor derimot er oppslutningen om venstresidens partier 50 prosent. Oppslutningen om høyresidens partier blant menn i privat sektor er 57 prosent, blant menn i offentlig sektor er den 37 prosent. Tilsvarende tall for kvinner er 49 og 36 prosent.

2.5. Innvandrerbakgrunn

Tidligere undersøkelser har vist at Arbeiderpartiet er det største partiet blant innvandrere, og at det er innvandrere fra land i Afrika og Asia som i størst grad stemmer Ap. I 2023 er bildet imidlertid langt mer sammensatt, oppslutningen om Ap har falt med omtrent 10 prosentpoeng i denne gruppen (fra 44 til 33 prosent). Høyre, som gjorde et godt valg, har gått frem i denne gruppen (23 prosent).

3. Kort om undersøkelsene

SSB gjennomførte den første omfattende kommunevalgsundersøkelsen i 1971 i samarbeid med Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Ved valgene i 1979, 1983, 1987 og 1991 ble et utvalg av velgere stilt enkelte spørsmål om stemmegiving ved lokalvalget. I 1995, etter initiativ og finansiering fra ISF, ble den neste omfattende lokalvalgsundersøkelsen gjennomført. SSB og ISF har siden samarbeidet om lokalvalgsundersøkelser. Ved valget i 2019 og 2023 er det benyttet et velgerpanel som gjør det mulig å se på individuelle endringer blant velgerne mellom valgene. Dette ble også benyttet i lokalvalgsundersøkelsene perioden mellom 1995 til 2007.

Fra 2019 har SSB heldekkende, fullstendig og oppdatert informasjonen om hvem som har stemt og ikke stemt for hele populasjonen. Det er dermed mulig å beregne andelen som går inn og ut av hjemmesittergruppen og andelen som bytter parti med større nøyaktighet, sammenliknet med tidligere. Fra 1987 til 2011 ble det gjennomført egne velgerundersøkelser blant utenlandske statsborgere og innvandrere i forbindelse med lokalvalgene. Fra 2015 trekkes det tilleggsutvalg av innvandrere, barn av innvandrere og utenlandske statsborgere med stemmerett ved lokalvalget. En benytter samme skjema som stilles til et tversnittutvalg av de stemmeberettigede. Utvalgene og undersøkelsesoppleggene blir dokumentert i egne dokumentasjonsrapporter.

I 2023 ble det tre ulike utvalg av stemmeberettigede.

- 1. Tversnitt
- 2. Eget utvalg blant personer med innvandrerbakgrunn
- 3. Stratifisert etter kommunestørrelse

For alle utvalgene er det benyttet et panel utvalg fra dem som også svarte i en tilsvarende undersøkelse ved forrige kommunestyrevalg. Det er også trukket et nytt utvalg.

I 2023 ble det benyttet to skjemaer. Et langt som ISF hadde det faglige ansvaret for og et kortere som SSB hadde ansvaret for. I analysene av partivalg benyttes svarene fra begge skjemaene.

- Kort skjema, kun web
- Langt skjema, web og telefon

For utvalg 1 og utvalg 2 benyttes det samme skjema. For utvalg 3 er det et lengre skjema. Det korte skjemaet ble gjennomført utelukkende på web. Skjemaet til utvalg 3 ble gjennomført både på web og på telefon.

Tabell 3.1 Antall i bruttoutvalget og nettoutvalget etter utvalgstype

Skjema	Tversnitt	Innvandrerbakgrunn	Stratifisert etter kommunestørrelse
	Kort	Kort	Langt
Innsamlingsdesign	Web	Web	Web og telefon
Bruttoutvalg - gammelt panel	1 793	1 144	1 305
Bruttoutvalg - nytt utvalg	3 735	2 438	1 386
Nettutvalg ¹ - gammelt panel	1 394	778	1 039
Nettutvalg* - nytt utvalg	2 114	1193	919

¹ Svart på spørsmål om stemmegiving i 2023

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

De fleste estimatene om partivalg baserer seg på utvalg 1 og utvalg 3. Kun estimatene som handler om stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn benytter utvalg 3. Når nettoutvalg 1 og nettoutvalg 2 analyseres sammen benyttes det vektet slik at nettoutvalget får tversnitsegenskaper. Det korrigeres for kommunestørrelse og førstegangselgere, samt frafall for kjønn, aldergrupper og utdanningsnivå. I de endelige vektene er nettoutvalget kalibrert etter partienes oppslutning i

kommunestyrevalget. Opplysningene er ajourholdt mot valgdeltakelse i register. Personer som har oppgitt at de stemte, men hvor dette ikke er verifisert i registeret er holdt utenfor analysen, dette gjelder rundt 200 personer.

Referanser

- Bergh, Johannes og Tor Bjørklund (2009) «Lokalvalg og rikvalg: Forskjeller og likheter» i Jo Saglie (red.) Det nære demokratiet – lokalvalg og lokal deltakelse. Oslo: Abstrakt forlag
- Kleven, Øyvin (2020) Partivalg etter sosiale kjennetegn ved de siste stortings- og kommunestyrevalgene. Med noen historiske tabeller. Rapporter 2020/47 Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå (pdf).
- Kleven, Øyvin og Johannes Bergh (2022) «Velgerne mindre tro mot partiene ved stortingsvalget i 2021.» Artikler om stortingsvalget, velgerundersøkelsen/ SSB.
<https://www.ssb.no/valg/stortingsvalg/statistikk/stortingsvalget-velgerundersokelsen/artikler/velgerne-mindre-tro-mot-partiene-ved-stortingsvalget-i-2021>

Vedlegg A: Tabeller

Tabell A1. Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene i 2023 og 2019 etter kjønn og aldergrupper. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/FP	INP	Andre	n
2023													
I alt	3	7	22	8	4	4	5	26	11	0	3	6	5 434
Menn	3	5	19	7	4	4	5	28	14	0	4	7	2 729
Kvinner	4	8	24	9	4	4	5	23	9	0	2	6	2 705
18-34													
18-34	4	13	14	5	8	4	8	24	13	0	2	5	943
35-49													
35-49	4	8	20	9	6	4	5	24	9	0	4	6	1 185
50-69													
50-69	4	5	24	8	3	3	4	27	12	0	4	6	2 304
Over 70													
Over 70	3	4	26	10	1	5	3	28	11	0	1	9	1 002
Menn													
18-34													
18-34	3	9	11	4	7	5	9	27	17	0	3	6	423
35-49													
35-49	4	7	18	9	6	4	6	27	9	0	5	6	571
50-69													
50-69	3	4	21	7	3	3	4	30	15	0	4	6	1 150
Over 70													
Over 70	2	3	26	10	1	5	2	28	12	0	2	9	585
Kvinner													
18-34													
18-34	4	17	17	6	8	4	7	21	10	0	2	4	520
35-49													
35-49	3	10	22	9	6	5	5	22	8	0	3	7	614
50-69													
50-69	4	5	27	10	3	4	5	24	9	0	3	6	1 154
Over 70													
Over 70	3	4	25	10	1	5	4	27	11	0	1	8	417
2019													
I alt	4	6	25	14	7	4	4	20	8	3		5	3 770
Menn	3	4	23	15	6	4	4	22	10	3		6	1 832
Kvinner	4	8	26	14	8	4	4	18	7	3		5	1 938
18-34													
18-34	5	10	22	13	14	3	6	16	5	2		3	840
35-49													
35-49	5	6	26	13	7	4	5	19	7	3		5	932
50-69													
50-69	3	5	25	15	4	4	2	21	11	3		5	1 488
Over 70													
Over 70	2	3	26	16	3	6	2	23	9	3		8	510
Menn													
18-34													
18-34	5	6	20	14	11	4	8	20	6	2		4	399
35-49													
35-49	4	5	23	13	7	3	6	22	8	2		6	455
50-69													
50-69	3	4	25	16	4	4	2	23	12	3		4	740
Over 70													
Over 70	2	2	23	16	2	6	2	25	9	4		9	288
Kvinner													
18-34													
18-34	4	14	23	12	16	3	5	13	5	3		2	440
35-49													
35-49	5	8	28	13	7	4	4	17	5	3		5	477
50-69													
50-69	4	6	26	15	4	4	2	20	9	2		6	748
Over 70													
Over 70	3	3	29	15	5	5	2	22	8	2		5	222

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell A2. Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 og 2019 blant velgere over 25 år, etter utdanningsnivå og kjønn. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/			n
										FP	INP	Andre	
2023													
Grunnskole (nivå 1-2) over 25 år	3	4	23	9	1	3	2	21	20	1	3	10	507
Videregående skole (nivå 3-5)	3	4	22	11	2	3	2	26	15	0	5	7	1 944
Universitets- og høgskoleutdanning, 1-4 år (nivå 6)	4	9	22	8	6	5	6	27	5	0	1	6	1 774
Universitets- og høgskoleutdanning, over 4 år (nivå 7-8)	4	11	21	3	9	4	11	28	3	0	1	4	847
Menn													
Grunnskole (nivå 1-2)	2	5	25	9	1	2	2	22	18	1	4	10	276
Videregående skole (nivå 3-5)	3	3	20	10	2	3	2	26	17	0	6	7	1 164
Universitets- og høgskoleutdanning, 1-4 år (nivå 6)	4	7	21	6	5	5	6	31	7	0	1	6	695
Universitets- og høgskoleutdanning, over 4 år (nivå 7-8)	4	9	18	2	9	3	13	34	4	0	2	4	436
Kvinner													
Grunnskole (nivå 1-2)	4	4	22	8	1	3	3	21	22	1	2	10	231
Videregående skole (nivå 3-5)	3	4	25	12	1	3	2	26	12	0	5	7	780
Universitets- og høgskoleutdanning, 1-4 år (nivå 6)	5	11	23	10	6	5	6	24	4	0	2	6	1 079
Universitets- og høgskoleutdanning, over 4 år (nivå 7-8)	4	12	25	4	10	5	9	22	3	0	1	4	411
2019													
Grunnskole (nivå 1-2) over 25 år	3	4	31	16	3	3	2	13	15	4		6	407
Videregående skole (nivå 3-5)	3	4	24	19	3	4	2	22	9	4		6	1 307
Universitets- og høgskoleutdanning, 1-4 år (nivå 6)	5	8	27	12	8	5	5	20	5	1		4	1 094
Universitets- og høgskoleutdanning, over 4 år (nivå 7-8)	4	9	17	6	15	4	7	28	3	2		4	483
Menn													
Grunnskole (nivå 1-2)	3	3	28	16	2	3	4	17	12	4		9	226
Videregående skole (nivå 3-5)	3	3	23	19	3	3	2	22	12	4		6	747
Universitets- og høgskoleutdanning, 1-4 år (nivå 6)	5	6	29	10	7	5	5	21	7	1		4	423
Universitets- og høgskoleutdanning, over 4 år (nivå 7-8)	2	8	15	5	13	5	8	34	5	1		3	256
Kvinner													
Grunnskole (nivå 1-2)	3	5	34	16	3	2	1	10	18	4		4	181
Videregående skole (nivå 3-5)	3	5	25	19	3	4	2	22	7	4		6	560
Universitets- og høgskoleutdanning, 1-4 år (nivå 6)	6	9	26	12	9	5	5	19	4	1		5	671
Universitets- og høgskoleutdanning, over 4 år (nivå 7-8)	6	11	20	6	16	3	6	22	1	3		4	227

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell A3. Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 blant velgere under 25 år. Prosent.

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/FP	INP	Andre	n
Under 25 år	2	11	15	4	6	5	6	26	19	0	1	4	333
Menn/Under 25 år	2	6	7	3	4	7	5	31	27	1	1	7	140
Kvinner/Under 25 år	3	16	22	5	8	4	7	22	12	0	1	2	193

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell A4. Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 etter arbeidsmarkedsstatus, sektor, næring og yrke. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FP	INP	Andre	n
Arbeitsmarkedsstatus													
Sysselsatte	3	7	21	8	5	4	5	27	11	0	3	5	3914
Registrerte arbeidsledige/ Deltakere på arbeidsmarkedstiltak	8	15	34	2	4	3	3	19	8	2	1	2	34
Andre	2	9	13	3	11	8	5	32	10	0	1	5	111
Under ordinær utdanning	4	12	12	4	9	5	11	23	12	0	2	7	157
Mottakere av arbeidsavklaringspenger / uføretrygd	7	7	19	11	2	4	3	13	16	0	5	14	307
Mottakere av AFP/alderspensjon	3	5	27	9	1	4	3	27	11	0	2	8	1070
Sektor													
Privat sektor og offentlige foretak	3	5	17	8	5	4	5	32	13	0	4	5	2366
Kommunal og fylkeskommunal forvaltning	4	9	28	11	5	4	5	17	8	0	3	6	958
Statsforvaltningen	5	12	25	6	6	4	8	20	8	0	2	4	549
Næring													
Jordbruk, skogbruk og fiske	2	1	9	38	2	9	4	17	9	0	2	6	129
Sekundærnæringer	2	4	19	9	3	2	4	30	16	0	5	5	638
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen. eiendom	2	6	18	5	4	3	6	34	13	0	4	4	1333
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	3	7	25	9	6	3	8	24	8	0	2	4	353
Undervisning	4	13	27	9	7	6	7	16	3	0	2	6	436
Helse- og sosialtjenester	5	9	24	10	4	4	4	20	10	0	3	6	795
Personlig tjenesteyting	3	9	19	5	11	5	7	25	7	0	2	7	182
Yrke													
Ledere	2	4	19	4	4	2	6	44	8	0	3	4	440
Akademiske yrker	4	11	24	6	8	5	9	23	5	0	2	5	1292
Høyskoleyrker, Militære yrker	2	5	19	7	4	4	5	33	14	0	3	5	634
Kontoryrker	4	3	19	10	3	1	4	35	13	0	5	4	209
Salgs og serviceyrker	4	9	23	10	3	3	3	21	15	1	4	5	613
Bønder, Fiskere mv	0	1	12	43	3	9	4	8	9	0	3	7	94
Håndverkere	3	4	14	8	3	2	3	23	24	0	11	4	162
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	4	4	19	11	1	4	1	16	22	0	7	10	157
Renholdere, hjelpearbeidere mv	4	5	30	6	1	4	1	9	26	0	6	8	84

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell A5. Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 etter arbeidsmarkedsstatus, sektor, etter kjønn. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FP	INP	Andre	n
Menn													
Sysselsatte	3	5	18	7	5	4	6	29	14	0	4	5	2004
Registrerte arbeidsledige/ Deltakere på arbeidsmarkedstiltak	17
Andre	0	4	13	2	10	9	2	48	2	0	2	8	47
Under ordinær utdanning	1	9	4	4	5	5	15	25	19	0	2	12	76
Mottakere av arbeidsavklaringspenger / uføretrygd	8	7	27	6	2	0	1	12	19	0	6	12	112
Mottakere av AFP/alderspensjon	2	4	27	8	1	3	2	28	12	0	2	9	567
Kvinner													
Sysselsatte	3	9	24	9	5	4	5	24	9	0	3	5	1910
Registrerte arbeidsledige/ Deltakere på arbeidsmarkedstiltak	11	11	45	0	6	0	0	18	8	0	0	0	27
Andre	4	13	14	5	12	6	7	20	16	0	0	3	64
Under ordinær utdanning	6	14	19	4	13	5	8	21	4	0	2	3	81
Mottakere av arbeidsavklaringspenger / uføretrygd	7	7	16	13	1	5	3	13	15	0	5	14	195
Mottakere av AFP/alderspensjon	4	5	26	9	1	5	4	26	10	0	1	8	503
Menn													
Privat sektor og offentlige foretak	2	4	16	8	4	4	5	32	16	0	4	5	1492
Kommunal og fylkeskommunal forvaltning	4	9	30	9	5	5	6	16	6	0	4	6	261
Statsforvaltningen	6	11	22	5	10	3	10	20	8	0	2	4	227
Kvinner													
Privat sektor og offentlige foretak	3	8	20	8	5	4	5	31	9	0	3	4	874
Kommunal og fylkeskommunal forvaltning	4	9	27	12	5	3	5	17	8	0	3	6	697
Statsforvaltningen	4	14	27	6	3	5	8	20	7	0	2	4	322

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell A6. Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene 2019 og 2023 etter sektor (2-delt), kjønn og yrke (4-delt). Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FP	INP	Andre	n
2023													
Privat sektor og offentlige eide foretak	3	5	17	8	5	4	5	32	13	0	4	5	2 182
Offentlige forvaltning	4	10	27	9	6	4	6	18	8	0	3	5	1 503
Menn i privat sektor og offentlige eide foretak													
Ledere og akademiske yrker	2	4	14	4	5	3	8	42	9	0	3	5	472
Høyskoleyrker, Militære yrker	1	4	15	4	3	4	5	38	18	0	4	4	317
Kontor/salg-service	3	4	18	6	3	4	5	30	19	1	2	4	201
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	5	4	18	10	2	3	1	18	23	0	9	8	308
Kvinner i privat sektor og offentlige eide foretak													
Ledere og akademiske yrker	2	8	21	4	8	5	7	36	4	0	1	3	317
Høyskoleyrker, Militære yrker	2	9	26	8	2	2	2	34	7	0	3	6	148
Kontor/salg-service	4	9	18	9	3	2	4	27	14	0	4	5	282
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	0	5	18	10	0	3	4	16	35	0	7	2	46
Menn i offentlig forvaltning													
Ledere og akademiske yrker	5	10	26	7	8	4	8	18	7	0	3	5	487
Høyskoleyrker, Militære yrker	5	6	18	11	4	4	5	26	17	0	1	4	93
Kontor/salg-service	7	12	31	10	0	3	3	18	2	0	5	8	76
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	0	3	34	5	0	10	2	11	16	0	12	7	29
Kvinner i offentlig forvaltning													
Ledere og akademiske yrker	4	10	27	10	5	4	6	18	8	0	2	6	1 016
Høyskoleyrker, Militære yrker	4	13	28	8	6	5	7	18	4	0	1	5	657
Kontor/salg-service	2	4	21	12	7	4	6	17	12	0	2	11	76
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	4	6	27	15	2	2	2	19	15	1	5	4	263
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	20
2019													
Privat sektor og offentlige eide foretak	3	5	22	15	6	4	4	25	9	2		5	1 510
Offentlige forvaltning	6	8	29	16	9	4	4	13	5	2		4	1 009
Menn i privat sektor og offentlige eide foretak													
Ledere og akademiske yrker	2	4	21	16	5	4	5	26	10	2		5	950
Høyskoleyrker, Militære yrker	2	4	19	9	7	4	7	32	9	2		4	340
Kontor/salg-service	1	4	21	18	3	4	7	29	8	2		2	200
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	6	4	20	8	7	5	4	18	16	4		9	120
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	2	2	26	28	1	4	2	19	11	1		3	235
Kvinner i privat sektor og offentlige eide foretak													
Ledere og akademiske yrker	4	8	24	12	8	3	4	23	8	3		5	560
Høyskoleyrker, Militære yrker	5	12	21	9	9	5	7	23	4	1		4	190
Kontor/salg-service	6	5	22	11	6	5	2	30	6	3		5	100
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	3	7	23	12	8	2	2	21	13	2		5	215
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	1	0	40	14	6	1	1	14	4	9		10	45
Menn i offentlig forvaltning													
Ledere og akademiske yrker	7	8	29	13	11	5	5	13	6	2		3	335
Høyskoleyrker, Militære yrker	7	8	26	10	13	6	6	15	5	2		2	210
Kontor/salg-service	5	10	30	12	11	5	3	10	9	0		4	60
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	7	7	33	26	3	1	4	8	5	1		4	50
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere													15
Kvinner i offentlig forvaltning													
Ledere og akademiske yrker	6	8	29	18	8	4	3	13	5	2		5	674
Høyskoleyrker, Militære yrker	6	9	28	14	11	5	4	14	4	2		5	424
Kontor/salg-service	10	12	16	25	9	3	4	11	0	0		9	60
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	5	6	32	21	3	4	2	12	8	4		4	175
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	15

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell A7. Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 etter næring, yrke og kjønn. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FP	INP	Andre	n
Menn													
Jordbruk. skogbruk og fiske	0	1	10	39	0	9	6	16	11	0	3	6	91
Sekundærnæringer	2	4	17	9	3	2	4	30	19	0	6	5	510
Varehandel. hotell og restaurant. samferdsel. finanstjen..													
forretningsmessig tjen. eiendom	3	4	17	5	4	3	6	34	16	0	4	5	808
Off.adm.. forsvar. sosialforsikring	3	4	26	9	6	4	8	23	9	0	2	5	168
Undervisning	4	13	22	7	11	8	9	14	4	0	2	6	139
Helse- og sosialtjenester	7	11	19	5	9	5	3	26	5	0	3	6	173
Personlig tjenesteyting	2	10	20	3	8	8	8	29	4	0	4	4	86
Kvinner													
Jordbruk. skogbruk og fiske	6	1	8	36	7	9	2	20	5	0	2	5	38
Sekundærnæringer	1	3	28	7	6	2	4	30	9	0	2	7	128
Varehandel. hotell og restaurant. samferdsel. finanstjen..													
forretningsmessig tjen. eiendom	2	9	20	6	5	2	5	34	9	0	3	3	525
Off.adm.. forsvar. sosialforsikring	3	10	24	8	7	3	9	24	8	0	1	3	185
Undervisning	4	13	29	10	5	6	6	16	2	0	3	5	297
Helse- og sosialtjenester	5	8	26	11	3	4	5	18	11	0	3	6	622
Personlig tjenesteyting	3	8	18	6	13	4	6	23	9	0	0	10	96
Menn													
Ledere	2	3	15	4	3	2	5	48	11	0	3	3	250
Akademiske yrker	4	8	20	4	10	4	11	25	6	0	3	6	508
Høyskoleyrker, Militære yrker	2	4	15	6	4	4	5	35	18	0	4	4	410
Kontoryrker	6	2	17	8	3	1	5	32	15	1	4	6	88
Salgs og serviceyrker	3	8	24	7	2	5	5	24	14	1	3	5	189
Bønder, Fiskere mv	0	0	12	44	0	10	3	7	13	0	3	7	74
Håndverkere	3	5	14	9	3	2	1	24	22	0	12	5	155
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	5	4	19	11	1	4	1	16	22	0	6	11	137
Renholdere, hjelpearbeidere mv	5	5	32	8	2	3	0	3	23	0	9	9	45
Kvinner													
Ledere	2	5	24	5	6	3	6	38	4	0	2	5	190
Akademiske yrker	4	13	26	7	7	5	7	21	4	0	1	5	784
Høyskoleyrker, Militære yrker	2	7	24	9	4	3	4	28	9	0	3	8	224
Kontoryrker	2	4	21	12	3	0	4	36	11	0	5	2	121
Salgs og serviceyrker	4	9	22	11	3	3	3	19	16	1	4	5	424
Bønder, Fiskere mv	0	2	12	41	13	5	4	13	0	0	3	6	20
Håndverkere	0	0	0	0	0	0	36	0	61	0	0	3	7
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	20
Renholdere, hjelpearbeidere mv	3	4	29	5	0	4	2	18	29	0	2	6	39

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell A8. Partivalg blant øvrige og velgere med innvandrerbakgrunn etter kjønn, aldersgruppe og landgruppe. Kommunestyrevalgene i 2023 og 2019 blant velgere under 70 år. Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FP	INP	Andre	n
2023													
Øvrige (18-70)	3	7	20	8	5	4	5	26	12	0	3	6	4 161
Menn	3	6	16	7	4	3	5	29	15	0	4	6	2 003
Kvinner	4	9	23	9	5	4	5	22	9	0	3	6	2 158
18-34	3	13	14	5	7	4	8	24	14	0	2	5	870
35-50	3	8	19	10	5	4	5	25	9	0	4	7	1 141
51-70	4	4	24	9	3	3	4	27	12	0	4	6	2 150
R1	5	11	17	5	15	3	8	21	7	0	3	4	792
Menn	5	8	17	3	14	4	9	23	9	0	3	4	410
Kvinner	5	15	17	7	16	2	7	20	6	0	2	5	382
18-34	6	15	8	7	21	5	6	17	7	0	5	4	111
35-50	6	16	17	3	16	2	11	20	3	0	1	5	296
51-70	4	7	21	5	12	3	7	25	11	0	3	4	385
R2	4	5	13	2	9	2	9	29	17	3	3	4	248
Menn	0	8	10	2	6	2	13	36	13	4	2	4	83
Kvinner	6	3	15	3	10	2	7	26	19	3	3	4	165
18-34	10	4	16	1	19	2	8	26	7	2	5	0	43
35-50	2	3	12	3	7	2	9	28	20	5	2	7	129
51-70	2	9	13	3	2	2	10	34	19	0	3	3	76
R3	7	11	33	4	4	4	5	23	6	0	1	3	1 137
Menn	9	10	37	3	3	3	4	24	4	0	0	2	545
Kvinner	5	12	30	4	5	4	6	22	7	1	1	3	592
18-34	7	18	27	5	7	3	6	20	4	0	0	2	414
35-50	8	9	33	4	4	4	5	24	5	0	1	3	44
51-70	6	9	40	1	1	3	3	24	8	1	1	3	279
2019													
Øvrige (18-70)	4	6	23	15	7	4	4	20	9	2		5	2 816
Menn	3	4	21	16	6	4	5	23	10	2		5	1 379
Kvinner	4	8	25	15	8	4	4	18	7	3		5	1 437
18-34	5	10	19	14	14	3	7	17	6	2		4	669
35-50	4	6	23	15	7	4	5	21	7	3		5	826
51-70	3	5	25	16	4	4	2	22	11	3		6	1 321
R1	6	11	17	8	20	2	6	19	7	2		2	813
Menn	6	8	18	5	19	2	7	20	9	3		2	415
Kvinner	6	15	15	11	22	3	6	17	5	1		1	398
18-34	9	14	13	7	23	3	8	13	6	2		3	192
35-50	5	10	18	8	25	3	7	17	5	2		2	322
51-70	5	11	17	8	14	2	4	24	10	3		1	299
R2	3	4	25	9	13	4	4	19	11	4		5	239
Menn	4	2	23	6	11	2	5	25	10	6		7	84
Kvinner	2	5	27	11	14	5	3	16	11	3		4	155
18-34	0	4	23	11	18	4	11	9	19	2		2	57
35-50	2	5	29	11	12	2	1	19	9	4		6	125
51-70	7	2	19	4	11	7	4	30	5	7		5	57
R3	7	11	44	5	7	2	4	9	4	5		2	794
Menn	8	9	50	4	6	2	3	6	3	6		3	396
Kvinner	7	14	38	5	7	3	5	11	5	5		1	398
18-34	7	15	45	4	8	2	4	7	2	5		1	354
35-50	8	9	42	5	7	2	4	11	5	6		3	281
51-70	7	7	47	5	4	4	3	8	6	4		3	159

R1= EU/EFTA fram til 2004, USA, Canada, Australia, New Zealand. R2= Nye EU-land etter 2004. R3= Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada, Oseania utenom Australia og NZ, polare områder

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Figurregister

Figur 1.1.	Stemmeberettigede og godkjente stemmer. Kommunestyrevalgene 1945-2023.....	8
Figur 2.1	Andel kvinnelige velgere, etter parti. Kommunestyrevalgene 2019-2023 og stortingsvalgene 2017-2021, Prosent.....	12

Tabellregister

Tabell 1.1	Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene 2019 og 2023. Nettoendringer, hele landet. Antall og prosent ¹	7
Tabell 1.2	Antall stemmeberettigede og avgitte godkjente stemmer i 2019 og 2023. Avrundede tall.....	7
Tabell 1.3	Antall avgitte godkjente stemmer i 2019 og 2023. Prosentandel av antall stemmer avgitt av dem som stemt i ett eller to valg. Avrundede tall.....	8
Tabell 1.4	Partienes oppslutning blant dem som hadde stemmerett og stemte i minst ett av kommunestyrevalgene i 2023 og 2019. Prosent	9
Tabell 1.5	Partivalg i kommunestyrevalgene blant dem som hadde stemmerett i 2019 og 2023 og stemte i minst ett av valgene. Estimert overgangsmatrise (n= 2 762). Prosent.....	10
Tabell 1.6.	De ulike partiers velgere i 2023, etter parti i 2019. Posent. («Hvor kom 2023-velgerne fra?»)	11
Tabell 1.7.	De ulike partiers velgere i 2019, etter parti i 2023. Posent. («Hvor gikk 2019-velgerne?»)	11
Tabell 3.1	Antall i bruttoutvalget og nettoutvalget etter utvalgstype	14
Tabell A1.	Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene i 2023 og 2019 etter kjønn og aldergrupper. Prosent.....	17
Tabell A2.	Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 og 2019 blant velgere over 25 år, etter utdanningsnivå og kjønn. Prosent.....	18
Tabell A3.	Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 blant velgere under 25 år. Prosent.	18
Tabell A4.	Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 etter arbeidsmarkedsstatus, sektor, næring og yrke. Prosent.....	19
Tabell A5.	Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 etter arbeidsmarkedsstatus, sektor, etter kjønn. Prosent.....	20
Tabell A6.	Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene 2019 og 2023 etter sektor (2-delt), kjønn og yrke (4-delt). Prosent.....	21
Tabell A7.	Oppslutning om de ulike partiene i kommunestyrevalgene i 2023 etter næring, yrke og kjønn. Prosent.....	22
Tabell A8.	Partivalg blant øvrige og velgere med innvandrerbakgrunn etter kjønn, aldersgruppe og landgruppe. Kommunestyrevalgene i 2023 og 2019 blant velgere under 70 år. Prosent	23